

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафійк І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'янюк О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Mirosław Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабік Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

4. Otich O.M. Aesthetic and pedagogical potential of the Ukrainian folk song: Teach. manual. – Poltava, 1998. – 35 p.

5. Solomko N. M. Activities of folklore and ethnographic associations as a factor in the education of high school students' creative activity: Author's abstract. Dis. Candidate ped sciences – K., 1992. – 17 p.

6. Stryuk M.I., Stryuk L. B. Revival of Historical Consciousness of Ukrainians in Song Folklore // Contemporary State and Problems of Ukrainian Social Science Development: Coll. of scientific works. – Dnipropetrovsk-Kyiv, 1993. – p.71-74.

7. Filonenko L.P. Ukrainian musical culture as a component of professional training of the future teacher of music: Author's abstract. Dis. Candidate ped sciences – K., 1994. – 24 p.

УДК 371.134:78:37.035.6

Крусь О.П.

РЕГІОНАЛЬНИЙ МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР – ІНТЕГРАЛЬНА ЧАСТКА ДУХОВНОЇ СКАРБНИЦІ НАЦІЇ

Анотація. У статті розглядається проблема підготовки майбутніх учителів музики, шляхи удосконалення системи навчання на музично-педагогічних факультетах вузів.

Ключові слова: національне виховання, патріотична спрямованість навчального процесу.

Аннотация. В статье рассматривается проблема подготовки будущих учителей музыки, пути совершенствования системы обучения на музыкально-педагогических факультетах вузов.

Ключевые слова: национальное воспитание, патриотическая направленность учебного процесса.

Annotation. The article deals with the problem of preparing future music teachers, ways of improving the system of teaching at the musical-pedagogical faculties of higher educational institutions.

Key words: national education, patriotic orientation of the educational process.

Постановка проблеми. Навчання і виховання студентської молоді – майбутніх вчителів музики неможливе без глибокого опанування духовних скарбів нашого народу, зокрема осмислення його мелосу, який є специфічним відбиттям світогляду українців, сформувавшись у певних історико-соціальних умовах, традиційно-художніх та інших умов їх життя. О.П. Довженко у статті, присвяченій 100-річчю з дня народження видатного українського композитора М.В. Лисенка (1942 р.), підкреслював, що українська пісня "викликає в душі людській найскладніші, найтонші, найглибші асоціації, почуття, думки і прагнення всього, що є кращого в

людині, що підносить її до вершин людської гідності, до людяності, до творчості". Чи випадково це? На думку О.П. Довженка український мелос – "це геніальна поетична біографія українського народу, народу – трудівника, народу – воїна, народу, що цілі віки бився, як лев, за свою свободу, що цілі віки витрачав всю свою сили, свою кров, своє життя, як казав великий Шевченко, "без золота, без каменю, без хитрої мови" на виконання у боротьбі свободи, права на повноцінне життя, на виявлення в житті своїх здібностей!..." [1].

Видатний диригент і композитор Олександр Кошиць у праці "Про українську пісню й музику" відзначав: "... залишився нам скарб пісень, у яких оспівана майже кожна історична подія, та з яких видно, як боляче ті події переживала українська нація. Всі пісні мають реальний історичний підклад і описують докладно не тільки самі події, але й їх героїв і навіть подають іноді хронологічні дати. Перед нашими очима наче на екрані, проходить усе життя України того часу: війни, свари, переговори, походи, перемоги, поразки, слава, безслав'я, героїзм і боягузтво, патріотизм і ренегатство, вірність і зрада... Проносяться, мов живі, народні маси, козацьке військо, отамани, полковники, гетьмани, королі, хани, царі, турки, татари, поляки, москвини, волохи, серби, німці і т.д. – всі персонажі тієї страшної трагедії..." [2]. І вже в наш час Ліна Костенко, авторка історичного роману у віршах "Маруся Чурай", вкладає в універсал Б.Хмельницького слова:

Про наші битви – на папері голо,
Лише в піснях вогонь отой пашить.

Про народну музику високий мистецький рівень української пісні, її глибоку поетичність і красу сказано і написано багато в Україні і за її межами. І хоч минали століття, не раз над нашими землями грізно гриміли грози, зайдам – чужинцям так і не довелося обірвати пісенну нитку, яка в'язала численні покоління наших предків у єдиний етнос. Бо любов до рідної землі, матеріальної духовної культури в українських родинах прищеплювався змалку. З самого раннього дитинства як колись давні елліни демонстрували культ краси тіла людини, так нації предки намагались виховати її душу, розбудити в ній усе горде, високе, прекрасне, до чого вона, як до сонця, має прагнути крок за кроком, усіма фібрами своєї сутності.

"Школа – колиска народу" (В.Сухомлинський). Отже, її почесне і разом з тим відповідальне завдання "виколисати" з дітей народ, носія і продовжувача його традицій і духовних надбань. Щоб вервечка духовності не перервалася ніколи, маємо створити у стінах ВНЗ такі педагогічні умови для підготовки майбутнього учителя музики, які б забезпечили виховання фахівця високої моральності, з глибокою національною самосвідомістю, активного борця за народні ідеали, громадянина – патріота, теоретично та практично підготовленого, аби світло зустріти привітну усмішку майбут-

нього. І ще – так "підкованого", щоб був спроможним "без страху і докору" захистити самотність і неповторність своєї національної культури. Бо, як наголошував славнозвісний російський композитор М.П. Мусоргський, втрата народом свого рідного мистецтва, своїх художніх цінностей може обернутися трагедією, небезпекою самому існуванню нації [3].

Метою статті є з'ясування і висвітлення місця регіонального музичного фольклору у системі розвитку музично-педагогічної освіти.

Аналіз досліджень. Як відомо, кожна нація передає та відтворює свої духовні надбання через освіту. Це чи не найосновніший і єдиний шлях поступового оздоровлення клімату суспільства через формування нового покоління фахівців, в контексті національних цінностей і смислів людського життя і культури. Однак дослідивши історіографію з проблем нашої дисертаційної роботи, ми виявили прикру реальність: в Україні практично відсутня цілісна система ефективного виховання на культурно-історичних традиціях, зокрема, народнопісенних, регіональних. Окремі дослідження які провели О.Аліксійчук, А.Даник, Р.Осипець, І.Фрайт, Л.Хлебнікова, Г.Яківчук та інші, нажаль, торкаються лише ефективності окремих напрямків цієї роботи. Тому, на нашу думку, в контексті підготовки майбутніх учителів музики, регіональний музичний фольклор заслуговує на пильну увагу, як інтегральна частка духовної спадщини нації і невід'ємна частина нашої великої національної культури.

Виклад основного матеріалу. Національне виховання майбутніх учителів музики у вищих педагогічних закладах України вимагає надання цьому питанню чільного місця у навчальному процесі. Не випадково у державній національній програмі розвитку освіти у XXI столітті з усією силою наголошується, що в сучасних умовах школа має об'єктивно виступати ведучим фактором прилучення молоді до рідної культури, традицій і звичаїв. Масова деформація ціннісних орієнтирів, зниження рівня національних авторитетів, послаблення культурних генотипів – шлях до потрясінь... Культура не може бути служкою одного лише типу свідомості: корисливого, цинічного і чужого загалу. Тому необхідно повернути втрачені в попередні десятиліття вартості, подолати відчуження від них частини сучасного студентства, спрямовувати його на глибоке пізнання духовних пластів рідного народу, його ідеалів, формувати національно орієнтовану свідомість, погляди, переконання, традиції, звичаї, інші соціально значущі надбання на ґрунті вітчизняного музичного мистецтва у взаємодії з регіональною пісенною народнообрядовою спадщиною. Іншими словами, стає очевидною необхідність посилення виховної роботи майбутніх учителів музики з метою залучення їх до засвоєння скарбів народної музичної творчості в стінах вузу. З тим, щоб студентська молодь увібрала найсвітліші народні ідеали – добра, справедливості, поваги до старших, національних святинь як фундаментальних параметрів національно орієнтованого виховання особистості.

Важливо, аби майбутні вихованці учнівської молоді на уроках вводили її в розуміння значущості музичного багатства, музичного оригінального мислення, музичної мови, вчили вслухатись у мелодику українських народних пісень, захоплюватись їх красою, бути не байдужими до прекрасного. Іншими словами, вчитель музики повинен підготувати своїх вихованців до сприйняття прекрасного, закласти початки музичної культури, прилучити школярів до народної пісні як невичерпного емоційно-духовного джерела нашого народу.

Сам собою напрашується висновок: національну систему професійної підготовки учительських кадрів необхідно наблизити якомога ближче до того оточення, в якому вона перебуває. Тобто у якому вона регіоні України виростає, навчається, спілкується зі своїми ровесниками, проводить дозвілля, а в музичному вихованні, – які вивчає твори на уроках музики, слухає телерадіопередачі.

На сучасному етапі політичного та соціально-економічного життя країни належить створити сприятливі умови для закріплення, поглиблення національної ідентичності й національного розвитку, національно-культурного самоусвідомлення ціннісних орієнтацій підростаючого покоління [4].

Переймаючись турботою про вічність власного буття, кожна нація створювала власну освітню систему цінностей освіти й виховання, використовуючи при навчанні народнопісенну спадщину, як засіб ефективного впливу на учнів даної галузі музичного мистецтва. Тому збереження й поширення народнопісенних скарбів серед учнівської молоді – невід’ємна частина навчально-виховного процесу при проведенні уроків музики в загальноосвітніх школах. Не випадково українську народну пісню, як зазначала С.Деніжна [5], не можна замінити у вихованні школярів, як не можливо замінити молока матері для немовляти. Тільки, застосовуючи зразки української народнопісенної спадщини у системі виховання підростаючого покоління, зокрема, майбутніх учителів музики, можна формувати їхню істинну духовність. Саме в пісні діє найтісніший зв’язок – мова зберігається у пісні, а пісня існує завдяки мові та музиці.

У національно орієнтованому вихованні майбутніх учителів музики значну роль може відігравати фольклор, зокрема, регіональна пісенна народнообрядова спадщина України. Адже у фольклорі, його народнопісенній спадщині, світогляд народу, його традиції й звичаї, його велика морально-виховна сила. Фольклор, не раз підкреслював письменник-академік Максим Рильський, є тим ґрунтом, на якому зростають і музика, і театр, і народне образотворче мистецтво, бо без нього вони б засохли [6].

Відповідальна ноша – національне виховання майбутніх учителів музики – вимагає високого професіоналізму, постійного підвищення особистої відповідальності за реалізацію високої мети. Бо ж йдеться про формування громадянина – майбутнього носія і охоронця національних

інтересів держави. Важливо, щоб національний характер виховання підростаючого покоління на початковому шляху його становлення враховував традиції етносу, його регіональні особливості [7].

З метою закріплення професійних навичок у майбутніх учителів музики при вивченні циклу фахових музичних дисциплін необхідно спрямовувати зусилля студентів на розкриття проблемних питань і завдань, які допоможуть їм активно засвоїти теоретичні й практичні знання. За таких умов слід орієнтувати студентів на науково-дослідну роботу із освоєння української народнопісенної спадщини, зокрема, заохочувати до збирання фольклору рідної місцевості, організації фольклорних експедицій та ін.

Опанування фахових дисциплін студентами музично-педагогічних факультетів вимагає переосмислення педагогічних ідей минулого в аспекті етнопедагогіки. У зв'язку з цим стає актуальним використання творчого доробку українських композиторів-класиків М.Лисенка, М.Леонтовича, С.Людкевича, К.Стеценка, Я.Степового, які не раз акцентували увагу на значущості використання вітчизняної народнопісенної спадщини у формуванні національної спрямованості учителів музики, необхідності створювати такі умови виховання учнів на уроках музики, де пріоритетне місце займатиме народна пісня у взаємодії з вивченням пісень календарно-обрядового циклу [8].

Також необхідно забезпечити студентів глибоко осмисленими знаннями теоретико-історичних витоків національного виховання на ґрунті ідей і теоретичної спадщини педагогів, просвітителів, діячів культури та мистецтв Г.Ващенко, Б.Грінченка, М.Грушевського, М.Драгоманова, І.Нечуя-Левицького, В.Сухомлинського, К.Ушинського, І.Франка, Т.Шевченка та ін. У доступній формі донести до свідомості, що видатні діячі історичної минувшини обстоювали інтереси народу, нації, стійкість і незалежність духу, правдивість і волелюбність, почуття національної гідності, любов до своїх рідних і родоvodu, рідної землі, поваги до пісенно-обрядових традицій і звичаїв, історії рідного народу, досконалого володіння рідною мовою.

Наше суспільство зацікавлене в тому, щоб майбутній педагог-викладач музики досконало володів професійними навичками навчання й виховання школярів як на уроках музики, так і у позакласній роботі з аматорськими музичними гуртками, з урахуванням індивідуальних природних даних та музичних здібностей дітей. Враховуючи таку специфіку, доцільно внести корективи у навчальний процес студентів-майбутніх учителів музики, а саме: здійснювати викладання на двох рівнях – пізнавальному й прикладному. Бо коли перший передбачає глибоку теоретичну підготовку – вивчення історії й теорії музики, то другий – формування у студентів практичних умінь і навичок із виявлення, запису, аналізу та відтворення народнопісенного регіонального мелосу. Доцільно застосовувати нетрадиційні форми і методи навчання. Наприклад, як

семінари-практикуми, аналіз народних обрядів і звичаїв, перегляд масових заходів народознавчої тематики, відтворення певних фольклорних форм народної обрядовості, організація науково-дослідницької роботи та ін. До речі, це зробить цікавим проходження педагогічної практики, коли студент самостійно виступає у ролі учителя-фахівця та учителя-вихователя, спонукає його безпосередньо до аналізу, наукового пошуку, узагальнення педагогічного досвіду; розкриє перед ним соціальне значення професії, допоможе сформулювати необхідні професійні якості [9].

Часто-густо шкільна практика висуває такі проблеми, на які університетська наука не спроможна дати вичерпну відповідь. У зв'язку з цим від учителя вимагається солідна практична підготовка, педагогічна гнучкість і творчий підхід до розв'язання проблем, які виникають. Адже власне позитивне їхнє вирішення у загальному плані визначає роль його фахової майстерності. Іншими словами, неможливо глибоко опанувати теорію навчання без аналізу реалій шкільної дійсності, без опертя на систему оцінювання результатів музичної освіти учнівської молоді у загальноосвітніх школах.

Бо, як відомо, мета практики – включення студентів у професійну діяльність, формування первинних умінь та навичок педагогічної та виховної діяльності. Тому допомогти кожному знайти своє місце у навчально-виховному процесі школи як спеціаліста-музиканта – одне з головних завдань кафедр музично-педагогічних факультетів.

Висновки. Таким чином, з огляду на реалії сьогодення, на перший план виступає потреба у розвитку конкретних педагогічно спрямованих заходів підвищення рівня національного виховання у майбутніх учителів музики. Безперечно, складником та одним із шляхів реалізації цих заходів має бути використання кращих зразків вітчизняного українського народного музичного мистецтва, а також регіональної пісенної народнообрядової спадщини з метою формування національних орієнтирів майбутніх фахівців у спілкуванні зі школярами. Ціннісні вектори, виховання у такій спосіб будуть органічними надбаннями особистості. Людина з такими прикметами і таким моральним багажем буде спроможна творити особисту долю, відповідати за майбутнє родини, безкорисливо служити своїй батьківщині, рідному народові.

Література

1. Довженко О.П. Твори: В 5-ти томах. –Т. 4-К., 1984. –С. 24.
2. Кошиць О. Про українську пісню й музику. –Нью-Йорк, 1970. –С. 17-18.
3. Свиридов Георгій. О Мусоргском // Наследие М.П. Мусоргского: Сборник материалов: К выпуску Полного академического собрания сочинений М.П. Мусоргского в тридцати двух томах. –М., 1989. –С. 6.
4. Афанасьев Ю.Л. Національна художня культура як цілісна система//Культура і мистецтво у сучасному світі//Наукові записки КДУКіМ. – Вип. 1. – К., 1998. – С. 10-17.

5. Деніжна С.О. Формування музично-педагогічної культури майбутнього вчителя засобами народних традицій: Дис. канд. пед. наук. – К., 1996. – 161 с.

6. Рильський М.Т. Література і народна творчість. – К.: Рад. письменник, 1956. – 217 с.

7. Вишневецький О.І. Орієнтири національного виховання//Рідна школа. – 1994. – № 5. – С. 42-47.

8. Процик С.С. Внесок українських композиторів у теорію і практику музично-естетичного виховання школярів//Музика в школі: Зб. статей. – К.: Муз. України, 1982. – Вип. 8. – С. 52-57.

9. Крамська С.Г. Педагогічні засади використання пісенно-обрядового фольклору в процесі підготовки вчителів музики: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1998. – 18 с.

УДК: 784.4(092)

Островська Г.Б.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ЛІДІЇ СЕРГІЇВНИ КОСТЯНЕЦЬ

Анотація. На основі експедиційно-польових матеріалів, власно зібраних авторкою протягом 2016-2017 років проаналізовано творчий та життєвий шлях народної співачки – Лідії Костянець. Охарактеризовано манеру виконання та подано найяскравіші пісенні зразки з її репертуару.

Ключові слова: Лідія Костянець, пісня, творчість, життєвий шлях.

Аннотация. На основе экспедиционно-полевых материалов, собственно собранных автором в течение 2016-2017 годов проанализировано творческий и жизненный путь народной певицы – Лидии Костянец. Охарактеризована манера исполнения и представлены яркие песенные образцы из ее репертуара.

Ключевые слова: Лидия Костянец, песня, творчество, жизненный путь.

Annotation. On the basis of expedition-field materials, collected by the author during 2016-2017 years, the creative and life path of the folk singer – Lidiya Kostianets is analyzed. The manner of performance is described and the brightest samples from her repertoire are presented.

Key words: Lydia Kostianets, song, creativity, way of life.

Постановка проблеми. Рівненське Полісся славиться багатьма носіями фольклорної пісенної традиції, спів яких визнаний не тільки в Україні, але й за її межами. Серед них: Ганна Куришко, Данія Чекун, Уляна Кот та багато інших. Праці, присвячені персоналіям автентичного музичного мистецтва, все частіше заповнюють скарбницю української традиційної культури, тому завдяки власним експедиційним записам, здійсненим у с. Іваничі Костопільського р-ну Рівненської області, у статті

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».